

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ नुसार
पर्यटन व सांस्कृतिक विभाग (खुद्द) मंत्रालय,
मुंबई या विभागातील गट-ड संवर्गातील
“शिपाई” या पदांकरीता दिव्यांगासाठी पदे
सुनिश्चित करणेबाबत...

महाराष्ट्र शासन
पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग,
शासन निर्णय क्रमांक :- संकीर्ण २०१८/प्र.क्र.२५९/आस्थापना
हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२.
दिनांक :- १२ फेब्रुवारी, २०२१.

- वाचा :-** १. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन परिपत्रक, क्र.दिव्यांग-
२०१९/प्र.क्र.२५९/दि.क.२, दि.१२.११.२०२०.
२. केंद्र शासनाची दिव्यांग पदसुनिश्चिती केल्याबाबतची दि.०४.०१.२०२१ ची
अधिसूचना.
३. सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, शासन निर्णय क्र.दिव्यांग-२०१९/
प्र.क्र.२५९/दि.क.२, दि.०२.०२.२०२१
४. मा.मुख्य सचिव यांचे अ.शा.पत्र क्र. दिव्यांग-२०२१/संकीर्ण-११/दि.क.२,
दि.०६.०२.२०२१.

प्रस्तावना :-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेत पदसुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. संदर्भ क्र.१ येथील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या परिपत्रकानुसार दिव्यांग पदसुनिश्चितीबाबतची तज्ञ समिती गठीत करण्यात आली आहे. तसेच संदर्भ क्र. २ येथील केंद्र शासनाच्या दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेनुसार शासन सेवेतील दिव्यांगांसाठी संवर्गाची पदसुनिश्चिती करण्याबाबतची अधिसूचना प्रसिध्द करण्यात आली आहे. सदर अधिसूचनेनुसार एकूण ३५६६ संवर्गांची पदसुनिश्चिती करण्यात आलेली आहे. त्यानुसार संदर्भ क्र.३ येथील सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दि.०२.०२.२०२१ च्या शासन निर्णयानुसार खालील प्रमाणे कार्यवाही करणे आवश्यक आहे :-

अ) केंद्र शासनाने पद सुनिश्चिती करून दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेली गट-अ, गट-ब, गट-क व गट-ड मधील जी पदे राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर (अधिनस्त कार्यालयातील पदांसह) आहेत, अशा पदांबाबतचा शासन निर्णय संबंधित प्रशासकीय विभागाने त्यांच्या स्तरावर निर्गमित करणे.

ब) केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या तसेच कामाचे स्वरूप व प्रचलित वेतनश्रेणी राज्य शासन सेवेतील पदांशी समान आहेत, अशा पदांची पदनामे जरी भिन्न असली तरी राज्य शासन सेवेतील ती पदे दिव्यांगासाठी सुनिश्चित राहतील. त्याप्रमाणे संबंधित प्रशासकीय विभागाने शासन निर्णयामध्ये सदर पदांचा समावेश करणे.

उपरोक्त सूचनांनुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेत पदे सुनिश्चित करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार दिव्यांगासाठी शासन सेवेत पदसुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. संदर्भ क्र. २ येथील केंद्र शासनाच्या दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेनुसार शासन सेवेतील दिव्यांगासाठी संवर्गाची पदसुनिश्चिती करण्याबाबतची अधिसूचना प्रसिध्द करण्यात आली आहे. सदर अधिसूचनेनुसार एकूण ३५६६ संवर्गांची पदसुनिश्चिती करण्यात आलेली आहे. त्यानुसार सदर यादीतील गट-ड संवर्गात “शिपाई” या पदासाठी, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग (खुद्द) करीता विवरणपत्र-अ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे पदे सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

२. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२१०२१२१७४२४५६८२३ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वि.रा.थोरात)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई
२. मा. मंत्री (सांस्कृतिक कार्य/पर्यटन) यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई -३२
३. मा. राज्यमंत्री (सांस्कृतिक कार्य/पर्यटन) यांचे खाजगी सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई -३२
४. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मंत्रालय, मुंबई.
५. प्रधान सचिव (पर्यटन) यांचे स्वीय सहायक, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
६. प्रधान सचिव यांचे स्वीय सहायक, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
७. सचिव (सांस्कृतिक कार्य) यांचे स्वीय सहायक, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
८. आयुक्त, दिव्यांग कल्याण, आयुक्तालय, पुणे.
९. उप सचिव (दि.क.२), सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई -३२.
१०. उप सचिव, सामान्य प्रशासन विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२.
११. सर्व उप सचिव / अवर सचिव / कक्ष अधिकारी, पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
१२. निवड नस्ती.

पर्यटन व सांस्कृतिक कार्य, शासन निर्णय विभाग क्र. संकीर्ण-२०१८/प्र.क्र.२५९/आस्थापना,
दिनांक :- १२ फेब्रुवारी, २०२१ चे सहपत्र

विवरण पत्र- (अ) केंद्र शासनाच्या दि. ०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेत असलेली पदे

अ.क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्गासाठी पदे सुनिश्चिती	सदर पदांची जबाबदाऱ्या व कर्तव्ये	शेरा
१	शिपाई	S, ST,W, BN, L, K,C, PP, MF, SE,H,C	a) B, LV, b) D,HH, c) OL,OAL, CP, LC, Dw , AAV d) ASD(M), ID, SLD, MI, e) MD involving (a) to (d) above	कार्यालय उघडणे, कार्यालयातील टेबल, खुर्च्यांची धूळ झटकणे, कार्यालयातील नस्त्या तसेच टपालाची ने-आण करणे, चहा कॉफी पुरविणे, वरिष्ठ अधिकारी यांनी सोपविलेली कार्यालयीन कामे, तसेच कार्यासनात शिपाई पदाची कर्तव्ये बजावणे.	सर्व काम मुख्यालया मध्येच करावयाचे आहे. असे काम कर्मचारी एकट्याने करतो. अपवादात्मक परिस्थितीत मुख्यालयाच्या बाहेर टपाल/नस्त्यांची ने-आण करावी लागते. आवश्यकता भासल्यास नेमून दिलेले काम करण्यासाठी साधन व उपयंत्राच्या (aid and appliances) मदतीने काम करू शकतो.

Abbreviations:

Sr. No.	Abbreviation	Long Form	Sr. No.	Abbreviation	Long Form
1	B	Blind	9	DW	Dwarfism
2	LV	Low Vision	10	AAV	Acid Attack Victim
3	D	Deaf	11	ASD	Autism Spectrum Disorder (M-Mild)
4	HH	Hearing Handicapped	12	ID	Intellectual Disability
5	OL	One Leg	13	SLD	Special Learning Disability
6	OAL	One Arm and One Leg	14	MI	Mental Illness
7	CP	Cerebral Palsy	15	MD	Multiple Disabilities.
8	LC	Leprosy Cured			

Abbreviations:

Sr. No.	Abbreviation	Long Form	Sr. No.	Abbreviation	Long Form
1	S	Sitting	7	PP	Pulling & Pushing
2	ST	Standing	8	MF	Manipulation by Fingers
3	W	Walking	9	SE	Seeing
4	BN	Bending	10	H	Hearing
5	L	Lifting	11	C	Communication
6	KC	Kneeling & Crouching			